STADIUL DE PRAGMATICALIZARE A MARCATORILOR PRAGMATICI DE SUSPENDARE A ENUNŢĂRII ÎN LIMBA ROMÂNĂ VORBITĂ

MONICA ARDELEANU GOMOESCU
Universitatea „Transilvania”, Braşov

1. Delimitări conceptuale privind noțiunea de pragmaticalizare

Deși în literatura de specialitate străină procesul de transformare în timp a marcatorilor pragmatici de suspendare a enunțării (MPSE) este privit din perspectiva gramaticalizării, în prezenta cercetare ne propunem o abordare teoretică (terminologică și conceptuală) diferită, mai exact, cea a pragmaticalizării. Motivele pentru care nu putem apela la matricea gramaticalizării sunt detaliate în cele ce urmează.

Gramaticalizarea implică transformarea elementelor lexicale în categorii funcționale, fiind definită ca „proces de transformare în evoluția unei limbi a unui cuvânt autonom într-un morfem gramatical prin pierderea autonomiei lexico-gramaticale” (DSL: 125) în timp ce pragmaticalizarea reprezintă constituirea mărcilor gramaticale, fiind „un fenomen particular de recategorizare lingvistică, definită ca schimbare a statutului unor entități lexicale sau gramaticale, acestea pierzându-și printr-o evoluție graduală funcția lor inițială (sensul propozițional) și migrând spre rangul de unități pragmatice” (Mladin 2009: 256–257). Evoluția marcatorilor pragmatici și a celor discursivi se numără printre cazurile de pragmaticalizare cele mai cunoscute.

Realitățile lingvistice supuse analizei în prezenta cercetare sunt marcatori pragmatici de suspendare a enunțării, care îndeplinesc simultan o multitudine de funcții: referențiale, personale de cooperare – subiective (în relație cu vorbitorul), interpersonale – intersubiective (în relație cu ascultătorul) și discursive. Propunem în cercetarea noastră ipoteza conform căreia marcatorii pragmatici de suspendare a enunțării (MPSE) au evoluat gradual în timp, în direcția pierderii sensului propozițional și a relației cu un termen suport.

Structura analitică pe care ne bazăm cercetarea privind implicarea MPSE în procese asociate pragmaticalizării este cea propusă de Beijering (2012). Din perspectiva cercetătoarei, pragmaticalizarea este definită ca „modalitate combinată de transformare lingvistică, în care forme lexicale și gramaticale, în anumite contexte lingvistice, trec prin reinterpretare lingvistică și reanaliză formală”[1], fiind „acompaniată de modificări primitive corelate (eroziune fonologică, pierderea proprietăților morfosintactice, desemantizare și dobândirea

[1] „Composite type of language change, whereby lexical or grammatical expressions, in certain linguistic contexts, undergo both semantic reinterpretation and formal reanalysis” (Beijering 2012: 60).

BDD-V2321 © 2016 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:59:35 UTC)

unor funcții pragmatice) și efecte secundare (stratificare[1] (engl. *layering*) productivitate și frecvență)"[2] (Beijering 2012: 60).

Privită din această perspectivă, pragmaticalizarea implică:

– apariția unor elemente lingvistice care operează la nivel discursiv;

– reanaliza formală de la nivel propozițional la nivel extra-propozițional;

– reinterpretarea semantică de la sensul referențial/relațional la cel conversațional (Beijering 2012: 60).

2. Dovezi în favoarea existenței unui proces de pragmaticalizare

Vom trece la cercetarea existenței unor dovezi, în încercarea de a stabili dacă MPSE se află într-un proces de pragmaticalizare în limba română actuală vorbită. Vom aplica în acest sens teste diagnostic pentru eroziunea fonologică, decategorizarea, desemantizarea și dobândirea unor funcții la nivel pragmatic/discursiv. Vom analiza, în plus, existența efectelor secundare ale pragmaticalizării MPSE în limba română, atingând procesele de stratificare, productivitate și frecvență.

2.1. *Eroziunea fonologică*

Eroziunea fonologică este una dintre dovezile clare ale faptului că o anumită expresie lingvistică trece printr-un proces de transformare sau reanaliză, dezvoltând noi funcții (Lehmann 2002). Acest proces este des întâlnit în modificările diacronice, fiind strâns legat de faptul că structurile care sunt supuse erodării fonologice, fac acest lucru datorită frecvenței ridicate (Overstreet 2014: 111).

Realizând o cercetare a MPSE, descoperim două aspecte privind eroziunea fonologică, un aspect ce privește nivelul suprasegmental și altul implicând pierderea segmentelor fonetice, cunoscut sub numele de *atriție*. Formele lungi ale MPSE apar mai des în poziția de constituenți separați într-o unitate intonațională, în timp ce formele scurte sunt rostite în aceeași unitate intonațională cu alți constituenți la nivel propozițional. Ocazional vorbitorii utilizează formele lungi fără conjuncție (*și/sau*), precedate de o pauză, separând, în mod evident, marcatorii pragmatici de suspendare a enunțării de restul enunțului. Acest aspect sugerează faptul că formele scurte ale MPSE au devenit mai integrate în structura ritmică a enunțurilor.

Privind cu atenție modul de pronunție a anumitor MPSE, descoperim faptul că aceștia se află într-un proces care conduce la reducerea sau chiar la pierderea segmentelor fonetice. Formele de marcatori pragmatici de suspendare a enunțării asupra cărora ne vom opri sunt ***(sau) ceva*** și ***(și) așa***. În aceste situații elementul care este redus fonetic este chiar conectorul.

Observăm în acest sens formele marcatorului *sau ceva de genul acesta*, implicat în procesul de eroziunea fonologică (exemplele 1–7):

(1) *Cică a lucrat în procuratură* ***sau ceva de genul acesta*** (CLRV)
(2) V*ând perdea. De mătase, cred,* ***sau ceva de genul****...ieftin* (CLRV, Internet)

[1] Principiul de stratificare (engl. *layering*) se referă (prin metafora stratificării) la faptul că apariția continuă a noilor structuri nu anihilează vechile structuri (cu care pot interacționa) (Brăescu 2015: 19).

[2] „Accompanied by a subset of correlated primitive changes (loss of phonological/phonetic substance, loss of morphosyntactic properties, bleaching, gain of speaker's perspective/pragmatic shift) and side effects (layering, productivity and frequency)" (Beijering 2012: 60).

BDD-V2321 © 2016 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:59:35 UTC)

(3) *Doi oameni, ar trebui să ştie orice prost, că s-au tras din Ploieştiul ăsta: unul e Caragiale (şi ăla are o casă memorială pe aici, că aşa se întâmplă după ce mori **sau ceva de genu'**)* (CLRV, Internet)
(4) *Vreau o rablă de gen Olcit, Dacia 1100 **sau ceva în gen**, vreau să fac un buggie, caut ceva cât mai ieftin, şi dacă se poate cât mai aproape de Valea Jiului* (CLRV, Internet)
(5) *M: E bine să ştiţi tot legat de profesorul de serviciu, că Doamne fereşte, în situaţie de urgenţă, în situaţia unui incendiu **sau ceva*** (CIVMP, 56)
(6) *Ei erau ... prietenii buni, **ceva gen*** (CLRV, Internet)
(7) *Trebuia să-i ia o tensiune, să-i dea o pastiluţă, să-i facă ceva, o apă şi un zahăr, **ceva*** (IVLRA: 31).

După cum am afirmat anterior, conjuncția este cea care trece prin procesul de eroziune fonetică, reducându-și rolul de conector și oferind impresia că formele scurte ale MPSE ar fi parcurs reanaliza singure. Reducerea unor sunete sau omisiunea unor segmente din exemplele anterioare reprezintă dovezi ale faptului că marcatorul pragmatic ***(sau) ceva*** este foarte utilizat cu forma sa redusă în limba română vorbită actuală.

Supunând analizei formele de marcatori pragmatici de suspendare a enunțării coordonați copulativ ***(și) așa***, observăm ocurența mai multor forme reduse:

(8) *MC: păi un punct de vedere cînd spune şeful statului# un punct de vedere↑că ăsta trebui sau nu trebui **şi aşa mai departe*** (IVLRA: 155)
(9) *la oraş să plece BRÂNZă↑ + tot soiu' de produse din lapte↓ iaurturi **şi-aşa mai departe*** (CLRVAN: 322)
(10) *Teza sa de doctorat a fost urmată de alte cărţi↑ despre dialog↑ î :: analiza argumentativă↑ **ş-aşa mai departe**↑ despre care se va vorbi* (ROVA: 15)
(11) *el a avut nişte probleme # şi < $_I$ tot i-a chemat pe ăia **şi aşa** > şi < $_R$ n-a trimis pe nimeni >* (IVLRA: 90)
(12) *A, nu, că nu m-am dus la şcoală↓ **şi-aşa** <$_R$ da' am pierdut o oră şi ceva şi-apoi dă telefoane↓ intră nu intră evaziunea fiscală>* (IVLRA: 119)
(13) *Au trimis-o şi la ginecologie că n-au găsit-o în regulă şi AIA: **aşa** : ştii↓* (IVLRA: 90).

După cum vedem în analiza marcatorilor (exemplele 8–13), odată cu reducerea substanței fonetice, forma ***așa*** ajunge să funcționeze la nivel discursiv, în mod similar semnelor de punctuație (engl. *punctors*[1]).

Utilizarea formei reduse a marcatorilor pragmatici de suspendare a enunțării poate servi ca mijloc de fluidizare a conversației, cu rol în structura prozodică a enunțului, fără a mai îndeplini însă rol la nivelul conținutului informațional.

2.2. *Decategorizarea*

Analizând evoluția marcatorilor pragmatici de suspendare a enunțării din perspectiva procesului de decategorizare, am observat mai multe aspecte.

Odată cu eroziunea fonologică, marcatorii pragmatici de suspendare a enunțului sunt implicați și în procesul de decategorizare. Aceasta este definită ca pierderea trăsăturilor morfosintactice caracteristice unităților inițiale și transformarea categoriilor lexicale în operatori (Heine 2003: 579).

[1] Termenul este întâlnit la Vincent și Sankoff (1992).

BDD-V2321 © 2016 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:59:35 UTC)

În analiza MPSE, procesul de pierdere a trăsăturilor morfosintactice se manifestă prin neconcordanță între termenul suport și MPSE manifestată atât la nivel sintactic, cât și semantic.

Trăsăturile semantice ale marcatorului *sau ceva* sunt [non-animat] [singular + numărabil]. Conform restricțiilor combinatorii, acest marcator ar putea stabili o relație doar cu un termen suport având aceleași trăsături semantice (14). Sunt însă multe situații în care observăm o pierdere a trăsăturilor morfosintactice, în care acordul nu mai este respectat. Oferim în acest sens exemplul (15) de mai jos:

» **ceva**[1]<=> termen suport nominal [non-animat] [singular]

(14) *E bine să ştiţi tot legat de profesorul de serviciu, că Doamne fereşte, în situaţie de urgenţă, în situaţia unui incendiu* ***sau ceva*** (CIVMP, 56);

» **ceva** <=> termen suport nominal [non-animat + plural] [uman]:

(15) *Dar n-ai meditații* ***sau ceva****?* (CLRV)
(16) *Stănescu ăsta, a fost ca un fel de poet, așa,* ***ceva de genu'****...* (CLRV, Internet)
(17) *Să-i trecem acolo la organizatori,* ***ceva*** (IVLRA: 36).

Un alt aspect important de notat în cazul decategorizării este cel legat de regulile de coordonare a grupurilor. În acest sens, putem afirma că structura marcatorilor pragmatici de suspendare a enunțului contrazice regulile de coordonare a grupurilor, mai exact, regula conform căreia doar constituenții aparținând aceleiași categorii pot fi coordonați. Astfel, marcatorii pragmatici, având structura CONECTOR + GN, ar fi de așteptat să fie coordonați doar cu alte GN, lucru care este contrazis de exemplele care urmează, unde MPSE sunt coordonați cu verbe (18), adjective (19) sau adverbe (20):

(18) *Nu cred că în capul lui a fost ceva în sensul c-ar fi vrut să mă curteze* ***sau ceva*** (CLRV)
(19) *Dar ce ştiu sigur e că, dacă-mi mai iau vreun telefon, o să fie alb sau auriu* ***sau ceva*** (CLRV)
(20) *Mi-a spus că scriu urât* ***sau ceva****, și mi-a picat tare rău* (CLRV).

2.3. ***Desemantizarea***

În structura de gramaticalizare propusă, Hopper şi Traugott (1993) descriu desemantizarea ca un proces de trecere treptată de la funcții propoziționale (ideaționale) la funcții interpersonale. Conținutul propozițional este asociat unor relații vericondiționale, iar utilizarea formelor cu semnificații referențiale, conectând limbajul cu lumea reală. Componenta expresivă privește utilizarea formelor care sunt interpretabile din perspectiva vorbitorului și „resursele existente într-o limbă pentru exprimarea atitudinilor personale referitor la cele afirmate, la text sau la alte aspecte implicate în vorbire” (Traugott 1982: 248). Privind din această perspectivă, există și o componentă textuală, descrisă în termenii resurselor disponibile pentru crearea unui discurs coerent, resurse care pot implica și utilizarea MPSE (Traugott 1982).

[1] Aceasta este varianta în care se realizează acordul între termenul suport și MPSE.

BDD-V2321 © 2016 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:59:35 UTC)

Ne vom axa în cele ce urmează asupra analizei modului în care MPSE, ca expresii lingvistice cu funcție referențială (obiectivă) ajung să fie utilizate cu funcții expresive (subiective).

Marcatorii pragmatici de suspendare a enunțării sunt descriși ca având funcții referențiale: de construire a unei liste sau de marcare a unei categorii. Astfel, putem considera că semnificația referențială de bază ar fi: MPSECD transmit preponderent mesajul „ar mai fi și altele de menționat", în timp ce MPSECD transmit mesajul „există alternative la cele afirmate" (21, 22):

(21) *C: şi mă gândeam că-mi pare rău că nu l-am pus să facă o medicină, o stomatologie* ***sau ceva*** (CLRV);
(22) *Trebuia să-i ia o tensiune, să-i dea o pastiluţă, să-i facă ceva, o apă şi un zahăr,* ***ceva*** (IVLRA, 31).

Odată cu progresia treptată a procesului de decategorizare, care aduce cu sine pierderea trăsăturilor morfosintactice și semantice, și anularea relațiilor referențiale cu termenul suport nominal, devine dificilă identificarea unei categorii, lucru indicat de exemplele (23, 24):

(23) *Vine ea să-l ia. Nu trebuie să te deranjezi tu* ***sau ceva*** (CLRV);
(24) *Unul e Caragiale (și ăla are o casă memorială pe aici, că așa se întâmplă după ce mori* ***sau ceva de genu'****)* (CLRV).

Analiza contextului lingvistic ne indică, de multe ori, faptul că ascultătorul nu a interpretat MPSE ca marcator al unei categorii și, în plus, nici vorbitorul nu a avut ca intenție trimiterea la o categorie. În aceste cazuri, funcțiile MPSE sunt decodificate din perspectiva utilizării acestora ca atenuatori, mai exact din perspectiva strategiilor politeţii.

Tabelul 1 prezintă o analiză statistică a prezenței, respectiv a absenței funcției referențiale în cazul formelor avute în vedere.

Forma MPSE	**Semnificație referențială**	
	+	**-**
sau ceva de/în genul acesta	**8**	**3**
sau ceva de genul	**6**	**6**
sau ceva	**11**	**2**
ceva de genul acesta	**2**	**2**
ceva de genul	**2**	**0**
ceva	**15**	**2**

Tabelul 1 – Prezența/absența semnificației referențiale

BDD-V2321 © 2016 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:59:35 UTC)

2.4. *Dobândirea unor funcții pragmatice și discursive*

Al patrulea indicator al pragmaticălizării avut în vedere de cercetători îl reprezintă dobândirea de funcții pragmatice. În cazul marcatorilor pragmatici de suspendare a enunțării, se presupune că funcția referențială a acestora trece prin procesul de desemantizare în timp, concomitent cu apariția unor valori procedurale sau non-referențiale. Cea mai avansată formă de trecere de la nivel semantic la nivel pragmatic o reprezintă situația în care variantele funcționează cu valori golite de semnificație (engl. *punctors*), care implică puține sau nu implică deloc valori pragmatice, servind la construirea structurii ritmice a discursului (Vincent şi Sankoff 1992).

Traugott (2003: 30) a divizat componenta expresivă în dimensiunea care implică subiectivitate (care pune accent pe vorbitor și credințele și atitudinile axate pe vorbitor) și cea care implică intersubiectivitate (care pune accent pe relația cu ascultătorul și imaginea acestuia). Revenind la analiza extinsă oferită de Traugott (2010), putem observa calea de evoluție de la non-subiectiv la intersubiectiv: **non-/mai puțin subiectiv > subiectiv > intersubiectiv** (2010: 49).

Oferind o perspectivă mai nouă asupra evoluției de la nivelul referențial la cel discursiv, Pichler şi Levey (2011: 452) propun o schemă cu următoarele stadii funcționale:

stadiul 0 – referențial (cu semnificația de construire a unui set/categorie),
stadiul 1 – referențial și interpersonal/interacțional,
stadiul 2 – interpersonal/interacțional,
stadiul 3 – punctor (golit de semnificația referențială sau pragmatică).

În urma analizei MPSE în limba română actuală, constatăm că unele forme ale marcatorilor au parcurs toate stadiile, ajungând în ultimul stadiu al pragmaticalizării (conform schemei propuse de Pichler şi Levey 2011), între acestea numărându-se: *(și) nu știu ce, (și) așa, (și) asta, (și) tot, (și) aia*.

În stadiul 0, MPSE îndeplinesc doar funcții referențiale, având semnificația literală (non-subiectivă) „există mai multe posibilități” (pentru marcatorii coordonați copulativ) sau „există alte posibilități” (pentru marcatorii coordonați disjunctiv). Faptul că, în limba română veche, marcatorii îndeplineau doar funcții referențiale este confirmat de exemplele (25, 26, 27) discutate anterior și de toate celelalte exemple găsite în corpusul de limbă română veche. Este de remarcat că mai sunt forme care funcționează astfel și în limba română actuală, care nu au dezvoltat funcții suplimentare la nivel interpersonal:

(25) *Ca El însuş să gătească un nărod, ca cinstit să fie, ce să n-aibă vreun semn sau zbârcitură* ***sau ceva****; ce să fie sfântă şi neprepusă.* (CPr. 1566–1567)

(26) *Poruncă noao vă dau voao, ca să iubiş unul pre altul", iar ne urâm şi ne căutăm ponciş unul altuia, ca cînd ne-am fi ucis părinşii, sau ne-am fi făcut alt rău,* ***ceva*** (AD.1722–1725)

(27) *Acestea dzicând arhiepiscopul îşi spală mânule şi puindu-şi infula, haina, ceteşte: „Vearoiu vă edinage Boga”, i proci: Cred într-unul Dumnedzău,* ***şi aşa mai departe****, şi pre craiul îl duce la scaunul crăescu* (CPTRM, 1700).

Analizând formele de marcatori pragmatici din limba română veche (*sau ceva, ceva, și așa mai departe*), constatăm că eroziunea conectorului *sau* din structura marcatorului *sau ceva* avusese loc deja la 1700. În toate cele trei cazuri identificate, marcatorii îndeplinesc exclusiv funcții referențiale.

BDD-V2321 © 2016 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:59:35 UTC)

Se pare că, în timp, marcatorii au început să funcționeze la nivel subiectiv, pentru a pune accent pe vorbitor și pe credințele și atitudinile axate pe vorbitor. În aceste utilizări, semnificația anumitor forme de marcatori de suspendare a enunțării poate fi analizată ca subiectivă, atunci când aceștia sunt folosiți ca relativizatori ai informalității (pentru marcatorii coordonați copulativ) și acurateții (pentru marcatorii coordonați disjunctiv) în relatări/descrieri, reflectând preocuparea vorbitorului în legătură cu construirea corectă a semnificației implicate. Ne referim aici la marcatorii pragmatici care îndeplinesc funcții în relație cu maxima calității sau a cantității. Observăm în acest sens exemplele (28, 29, 30) care privesc doar maxima calității:

(28) *Îi zice Curcuma plus **sau ceva de genu'*** (CLRV, Internet)
(29) *Patriarhul actual – Daniel, **sau ceva de genul** ăsta a declarat aceste lucruri* (CLRV, Internet)
(30) *Acum doi ani, aceste abonamente s-au epuizat într-o oră, **sau ceva de genul*** (CLRV, Internet).

O funcție suplimentară (intersubiectivă), care pune accent pe relația cu ascultătorul și imaginea acestuia, este exprimată în termenii celor două dimensiuni ale politeții. Astfel, marcatorii coordonați copulativ devin indicatori ai strategiei politeții pozitive, apelând la interese comune, experiențe împărtășite și, astfel, la solidaritate ca bază pentru interpretarea a ceea ce se spune. Pe de altă parte, marcatorii coordonați disjunctiv devin indicatori ai politeții negative, construind pe existența altor posibilități, pentru a evita impresia de impunere asupra ascultătorilor. Aceste utilizări au devenit comune în uzul marcatorilor pragmatici de suspendare a enunțării în limba română vorbită în prezent, ca rezultat al dezvoltării de noi funcții pragmatice în discursul vorbit[1].

Am observat în analiza funcționării MPSE din perspectiva strategiilor politeții faptul că marcatorul *(sau) ceva* adoptă funcția de atenuator (funcționând la nivelul strategiei politeții negative), în situațiile în care vorbitorul performează acte de vorbire cu un potențial de impunere sau afectare a imaginii ascultătorului, cum este cazul cererilor (31), invitațiilor (32) sau a propunerilor (33):

(31) *Vrei să speli tu vasele **sau ceva**?* (CLRV);
(32) *Vreți vreun ceai, **ceva**?* (CLRV);
(33) *Şi poate ne întâlnim într-o zi la un suc, **ceva** ... ce ziceți?* (CLRV).

Ultimul stadiu al pragmaticalizării este reprezentat (după cum am văzut în diagrama propusă de Pichler şi Levey (2011)) de trecerea la utilizarea discursivă a MPSE. În aceste situații, marcatorii pragmatici dobândesc funcții discursive (funcționând ca *punctori*), fiind utilizați în strategii de tipul: (i) marcarea finalului intervenției și cedarea dreptului la cuvânt; (ii) păstrarea dreptului la cuvânt, cu schimbarea temei, cu sau fără dezvoltarea unor subteme și (iii) păstrarea dreptului la cuvânt, fără modificarea nivelului discursiv, respectiv a temei (având rol de marcator de coordonare). Exemplul (34) ne oferă o ilustrarea a utilizării discursive:

[1] Aceste rezultate sunt în acord cu cele afirmate de Overstreet (2014: 219–223).

BDD-V2321 © 2016 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:59:35 UTC)

(34) *C: Da. Aşa că că nu: făceam paradă de . asta. M-am dus aşA puţin pe asCUNS. . . şi . . . . şi-a venit şi Viorica↑. . .*
L: Soţia lui.
C: Da. Cu două borcane de marmeladă↓ . când erau marmelăzile-alea↓ ştii? şi eu↑ din sărăcia mea↑ ***din asta↑****. m-am dus cu cârnaţi↓ cu cârtaboşi↓ cu TOT ce era* ***aşa↓*** *de-aicea din . . Bucureşti↓ m-a m-a dus Palade↓. că eu nu ştiam* ***aşa↓*** *pe drum unde să mă duc↓ şi el m-a dus↓ nu ştiu pe unde↓ să cumpăr↓.* ***aşa↓*** *de-astea.*
L: Nici aTUNCI nu se găseau↓. <MARC bunătăţi MARC.>
C: N- Nu↓ nu↓ de pe la ţ- ţăRAni↓ ***de pe la: aşa****. şi m-am dus tot (sic!) ce-am putut*. (CORV: 58).

2.5. ***Efectele secundare ale pragmaticalizării***

După cum am observat în analiza realizată anterior, MPSE sunt forme multifuncționale care servesc unei varietăți de funcții, de la cele predominant referențiale (construire de listă, marcare a unui set), la cele afective și interpersonale, stabilind raport și reducând distanța socială, și ajungând la cele discursive. Multifuncționalitatea MPSE face impracticabilă analiza cantitativă a variatelor funcții. Având în vedere că marcatorii pot funcționa simultan pe atât de multe niveluri diferite, de multe ori paleta de funcții (cu variaţii subtile de la un punct la altul al conversaţiei) îndeplinite este imposibil de specificat. În acest sens, am apelat la informaţii privind contextul discursiv mai larg, analiza strategiilor discursive, indicatorii prozodici, poziția în enunţ şi prezența altor marcatori discursivi.

Putem concluziona, astfel, că existența funcțiilor pragmatice şi a celor discursive ale MPSE ocupă un rol semnificativ în modificările lingvistice asociate cu pragmaticalizarea, oferind dovezi ale faptului că marcatorii pragmatici de suspendare a enunțării prezintă tipuri de variație formală și funcțională care pot fi considerate concordante cu efectele procesului de stratificare (engl. *layering*), așa cum este acesta descris în analiza gramaticalizării. În acest caz, procesul este asociat multifuncționalității în utilizarea și interpretarea anumitor expresii comune. Acesta ajută, în plus, la explicarea modului în care diferitele dezvoltări ale acestor expresii (în timp) rezultă în existența simultană a mai multor versiuni ale acestor expresii.

Menţionăm în plus faptul că reducerea formală a anumitor structuri de marcatori (*ceva, aşa, aia, asta*) a dus la creşterea semnificativă a frecvenţei acestora.

SURSE. SIGLE

Corpus de limbă română actuală

CIVMP – Gheorghe, Mihaela, Stanca Măda, Răzvan Săftoiu (coord.), 2009, *Comunicarea la locul de muncă. Corpus de interacţiune verbală în mediul profesional*, Braşov, Editura Universităţii Transilvania din Braşov.

CLRV – Corpus de limbă română vorbită înregistrat și cules de autoare în perioada 2012 – 2016.

CLRVAN – Hoarţă Cărăuşu, Luminiţa (coord.), 2013, *Corpusul de limbă română vorbită actuală nedialectală*, Iaşi, Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”.

CORV – Dascălu Jinga, Laurenţia, 2002, *Corpus de română vorbită. Eşantioane*, Bucureşti, Editura Academiei Române.

IVLRA – Ionescu-Ruxăndoiu, Liliana (coord.), 2002, *Interacţiunea verbală în limba română actuală. Corpus selectiv. Schiţă de tipologie*, Bucureşti, Editura Universităţii Bucureşti.

ROVA – Dascălu Jinga, Laurenţia (coord.), 2011, *Româna vorbită actuală. Corpus şi studii*, Bucureşti, Editura Academiei Române.

BDD-V2321 © 2016 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:59:35 UTC)

Corpus de limbă română veche

CPr. – Coresi, Apostol (1566-1567), ediţie de. I. Bianu, în *Texte de limbă din secolul XVI, IV, Lucrul apostolesc tipărit de diaconul Coresi la 1563*, Bucureşti, 1930.
CPTRM. – Axinte Uricariul, *Cronica paralelă a Ţării Româneşti şi a Moldovei*, vol. II, ediţie de Gabriel Ştrempel, Bucureşti, Editura Minerva, 1994.
AD. – Antim Ivireanul, *Didahii* (1722-1725), în Antim Ivireanul, *Didahii*, în *Opere*, ediţie de Gabriel Ştrempel, Bucureşti, Editura Minerva, 1972.

REFERINŢE

Beijering, Karin, 2012, *Expressions of epistemic modality in Mainland Scandinavian. A study into the lexicalization-grammaticalization-pragmaticalization interface*, Zutphen, Wöhrmann Print Service.
Bidu-Vrănceanu, Angela *et al*., 2001, *Dicţionar de ştiinţe ale limbii*, Bucureşti, Nemira (DSL).
Brăescu, Raluca, 2015, *Gradarea în limba română. Perspectivă istorică şi tipologică*, Bucureşti, Editura Muzeul Literaturii Române.
Heine, Bernd, 2003, „Grammaticalization", în Brian D. Ioseph, Richard D. Janda (eds.), *The handbook of historical linguistics*, Blackwell, Oxford, p. 575–601.
Hopper, Paul J., Elisabeth C. Traugott, 1993, *Grammaticalization*, Cambridge, Cambridge University Press.
Lehmann, Christian, 2002, *Thoughts on Grammaticalization*, Erfurt, Seminar für Sprachwissenschaft der Universität.
Mladin, Constantin-Ioan, 2009, „În jurul conceptelor de gramaticalizare și de pragmaticalizare", *Annales Universitatis Apulensis*, nr. 10, Alba Iulia, p. 254–264.
Overstreet, Maryann, 2014, „The role of pragmatic function in the grammaticalization of English general extenders", *Pragmatics* 24, 1, p. 105–129.
Pichler, Heike, Stephen Levey, 2011, „In search of grammaticalization in synchronic dialect data: General extenders in northeast England", *English Language and Linguistics*, 15, 3, p. 441–471.
Traugott, Elisabeth C., 1982, „From propositional to textual and expressive meanings: Some semanticpragmatic aspects of grammaticalization", în W.P. Lehmann, Y. Malkiel (eds.), *Perspectives on Historical Linguistics*, Benjamins, Amsterdam/Philadelphia, p. 245–271.
Traugott, Elisabeth C., 2003, „From subjectification to intersubjectification", în Raymond Hickey (ed.), *Motives for Language Change*, Cambridge, Cambridge University Press, p. 124–139.
Traugott, Elisabeth C., 2010, „Revisiting subjectification and intersubjectification", în Kristin Davidse, Lieven Vandelanotte, Hubert Cuyckens (eds.), *Subjectification, Intersubjectification and Grammaticalization*, Berlin, Mouton de Gruyter, p. 29–70.
Vincent, Diane, David Sankoff, 1992, „Punctors: A pragmatic variable", *Language Variation and Change*, 4, p. 205–216.

GENERAL EXTENDERS IN ROMANIAN: A CASE OF PRAGMATICALIZATION

(*Abstract*)

As the research dedicated to general extenders is quite limited in the case of Romanian, our paper focuses on certain specific morphosyntactic and pragmatic features. Building on a large corpus (200 hours) of verbal interactions, we analyse the most frequent forms of GE in terms of phonetic reduction, decategorisation, semantic change and pragmatic shift, changes that together make up the process of pragmaticalization.

BDD-V2321 © 2016 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:59:35 UTC)